

İngilterede Petrol Arama Durumu

1914 ilâ 1924 senelerinde İngilterede yapılan petrol araştırmaları uzun bir müddet tatilden sonra 1934 senesinde petrol istihsal kanunu (Petroleum Production Act) ile petrol arama işi yine teşvik edilmiştir. Yeni kanunla rekabet son. dajları ve emniyetsizlik hâdiseleri bertaraf edilmiştir. 1934 senesinden sonra araştırmadaki kalkınma sayesinde İngiliz adalarının dörtte biri 80 e yakın hükümet imtiyazı tarafından işgal edilmiş ve bunlardan dört firma sondaj ameliyeleri, ne başlamış veya geniş mikyasta jeolojik ve jeofizik tetkik ve muayeneler yapmışlardır. Son senelerde muhtelif istikşaf sondajları yapılmış, kuyular açılmıştır. Bunlardan bir kısmı 1921 senesinde inkıtaa uğramış olan sondajlardan ibarettir.

İngilterede bol bol tesadüf edilmekte olan karbon sahreleri, ekseriyetle petrol emarelerini taşımaları sayesinde, jeoloğlar tarafından ümitle tetkik edilmektedir. Buradaki karbon tabakaları tektonik bakımdan büyük tesirlere maruz kalmışlar ve bundan dolayı petrolün kolayca daha derinlere kaçmasına müsaittir. Buna rağmen işletmeğe değer miktarda petrol kaynakları bünye noktai nazarından toplan, mıya daha elverişli mahallerde beklenilmektedir. Merkezî mıntakaların karbon tabakalarındaki kömür ocak ve sondajlarında bir kaç mahalde, bilhassa Pennine silsilesinin şarkındaki havalide petrol emaresine tesadüf edilmiştir. İskoçyanın karbon tabanındaki kalker grelerde keşf

edilen petrol izleri büyük ümitler verici bir mahiyettedir.

Yorkshirin şimali şarkîsi ve İngilterenin şarkî sahilindeki Permien tabakaları petrol toplayıcı sahre olarak ehemmiyeti haizdirler. Diğer taraftan cenubî İngilterenin Yura ve aşağı kretase tabakaları petrol muhafızı olarak telâkki edilebilir. Şimdiye kadar malûm olan petrol emare yerleri, inkişaf mahalleri, sığ sondaj ve kömür ocaklarında müşahede edilen eserlerle sondaj kuyuları ümit verici mahiyettedir.

Petrol Enstitüsünde G. W. Lepper tarafından İkinciteşrin 1938 başlarında ve rilen bir rapora göre İngiltere adalarında 1918 ilâ 1921 seneleri zarfında cem'an aşağı yukarı 12.000 metre derinliğinde araştırma kuyuları açılmış ve buna 564.000 sterlin sarf edilmiştir. 1936 senesinden itibaren modern sondaj âlet ve edevatı ile 15 derin kuyu ve 20 sığ kuyu açılarak cem'an 18.000 m. sondaj yapılmıştır.

Cenubî İngilteredeki Jura ve Kretase sahrelerini mufassal bir şekilde tetkik ve müşahade maksadiyle 1934 sondajlarına evvelemirde bu mıntakada başlanmıştır. Burada kömür ve su sondajları esnasında petrol emarelerine tesadüf edilmiştir. Son seneler zarfında Sussex ve Dorset civarında oldukça petrolle zerkedilmiş kum tabakaları keşfedilmiştir. Mezkûr mıntakada İngiliz — İran-Petrol Şirketi tarafından beşi derin olmak üzere şimdiye kadar yedi sondaj kuyusu açılmıştır. Münfe.

rit kuyuların derinliği berveğhi atidir:

Portsmouth (Hampshire) de 1980 metre, Ashurst (Henfield yakınında) kuyusu 1535 metre ve Şimalî Hampshire — Kingstlere kuyusu 1540 m İngiliz — Amerika Petrol Kumpanyası Grov Hill civarında Sussex'de 1052 m. deriniğinde bir kuyu delmiştir, ve Gulf Exploratiyon Co. şirketi de Penshurst - Kent havalisinde 1635 metreye kadar inmiştir. D'Arcy Exploratiyon kumpanyası tarafından açılan iki sondaj kuyusu 254 ile 500 metreyi bulmuştur.

Maamafih cenubî İngilterede acılan bu kuyularda iktisadî bakımdan işletmeye değer petrol kaynağına tesadüf edilmemiştir. Petrolün emarelerine tesadüf edilmesine rağmen sahra bünyesi petrol toplanmasına gayri müsait olduğu anlaşılmıştır. Semeresiz aramalar neticesi bazı devlet imtiyazlarının faaliyeti durdurulmuştur. Yalnız Dorset civarındaki istikşaf işleri devam ettirilmektedir.

Merkezî İngilterede 1918 — 1921 senelerinde yapılan araştırmalar, kalın ve kömürü muhtevi sahireleri delerek karbon kalkerlerinin petrol ihtiva edip etmediklerini müşahade maksadiyle yapılmış ve buna bilhassa Derbyshire mıntakasına büyük bir ehemmiyet atfedilmiştir. Edalı — Antiklinal üzerinde açılan sondaj ameliyesi neticesi karbon kalkerinden çıkarılan kemlerde cüzî miktarda gaz emareleri ve petrol lekelerinin mevcut olduğu tesbit edilmiştir. Petrolü ve gazı çekmek uğrunda yapılan tecrübeler akamete uğradığından bu kuyu 230 uncu metrede durdurulmuştur.

Hardstoft civarında D'Arcy Exploratiyon kumpanyası tarafından kısmen 1922 senesinde ağılmış olan ve su basması yüzünden durdurulan bir petrol kuyusunda faaliyete yeniden devam edilmiştir. Gayri müsait teknik şerait dahilinde açılan bu kuyu 15 sene zarfında 2900 ton petrol

istihsalı vermiştir. İktisadî bakımdan işletmeye elverişli olmasına rağmen bu kuyu merkezî İngilterenin karbonifer kalkerlerinin müsait antiklinallerinden petrol, zuhuru ümidini arttırmıştır.

Pennine silsilesinin garbında D'Arcy Exploratiyon şirketi tarafından Gun Hill iltiyası üzerinde yapılmakta olan istikşaf sondajı buralarda şist ve arjille örtülü olan bütün karbon kalkerini delecektir.

İngilterenin garp sahilinde Yorkshire'-in şimali şarkisindeki Edale civarında Jura — Permien antiklinalini müşahade maksadile bir sondaj kuyusu ağılmıştır. Teknikî güçlüklerden dolayı bu kuyu 750 metre derinlikte durdurulmuştur. Aynı mıntakada delinen diğer bir kuyu İkinci-tesrin 1938 de 1100 m. derinlikte bulunan Trias tabakalarına kadar indirilmiştir.

Yorkshire ve Durham eyaletlerinin Stockton ile Hartlepool arasında yapılan muhtelif kömür ve tuz istikşaf sondajları esnasında kalker sahireler dahilinde gaz ve petrol emarelerine tesadüf edildiğinden jeoloklar Yorkshire araştırmalarının müsbit şekilde neticeleneceğini ümit etmektedirler.

İskoçyada son iki sene zarfında Cousland ile D'Arcy iştrüktürlerinde (teşekküllerinde) petrol ve gaz araştırmaları yapılmıştır. 1921 ve 1922 senelerinde İskoçyanın D'Arcy civarında açılan bir kuyuda petrol bulunması yeni faaliyetin teşvikine sebep olmuştur. Bu kuyuda 550 m. derinlikte petrolle zerkolonmuş gre tabakalara tesadüf etmiş ve sondaj kuyusundan 9 hafta zarfında 7 ton petrol istihsalı yapılmıştır.

Yukarıda zikredilen Cousland civarındaki sondajın şimalinde D'Arcy İstikşaf Şirketi ikinci bir sondaj kuyusu delmiş ve 880 metreye kadar indirmiştir. Bu kuyudan çıkarılan kemler kuvvetli şekilde petrolle zerkedilmiş greleri ihtiva etmiş-

tir. Petrol ana sahrelerden serbestçe çıkmadığından çekme tecrübeleri menfi bir netice vermiştir. Buna rağmen bu kuyunun gaz istihsali oldukça ehemmiyeti haizdir ve ilk günlerde vasati olarak 250.000 metre mikâbı bulmuştur. Gazın ihtirak noktasının yüksek kabilyette olması İskoçya için iktisadî ehemmiyeti haizdir. Bu sandaj derinlerinde petrolle zerkedilmiş grelere tesadüf edilmiştir. İngiliz — Amerika Petrol Kumpanyası tarafından son zikrolunan kuyunun cenubunda açılan ve 1160 metreye kadar indirilen sondaj petrolle zerkedilmiş greleri astıktan sonra aşağı yukarı 250 m. devonien sah-

relerinden geçirilmiştir. Son taban kısımlarında ne gaze ve ne de petrol emarelerine tesadüf edilmiştir. Cassanden sondaj kuyusundan şimdilik günde tahminen 150.000 metre mikâp tabîi gaz istihsal edilmektedir. Bu gazdan günde aşağı yukarı bir ton petrolün ayrılabilmesi dikkate şayandır ve bu kuyudan petrol istihsal edilebileceği ümidini takviye etmektedir.

İskoçyanın aynı mıntakasında son zamanlarda yine iki sondaj kuyusu açılmak üzeredir; Bunlar Midlothian No. 2 ve Cousland No. 3 tür. Bu sondajlar vasıtasile Cousland teşekkülünün şimalî kenarının müşahedesi yapılmaktadır.